

”Den ofria människan”

Det var den sista dagen i mitt gamla liv. På morgonen var vädret ännu tjanligt och växtligheten bedrägligt ljusgrön. Jag steg av spårvagnen och gick stigen mellan de förfallna tegellängorna. Brännässlor och taggbuskar hindrade min väg och längornas trappstegsgavlar var som gjorda för fientliga överfall. Jag gick genom den mörka tunneln under järnvägsspåren och fram till skolbyggnaden som, som vanligt, överväldigade mig med sin dystra tyngd och sina torn. Jag gick för sista gången förbi den krenelerade bröstningen runt den södra delen av byggnaden och in genom ekporten. För sista gången kände jag lukten av fuktigt murbruk och mögel innan jag gick ner till aulan och satte mig längst till vänster på den bakersta raden.

Rektorn gick upp på podiet och höll sitt tal. Aulans höga spetsiga fönster släppte in ljus på en liten obetydlig man, men hans tal var stort, skickligt och högtidligt, riktat till dem som ännu hade hoppet kvar. Uppklädda och berusade satt mina skolkamrater stilla och lyssnade till rektorns hoppfulla och bedrägliga ord om den kommande friheten och de ljusa framtidsutsikterna.

Själv fnös jag där jag satt, klädd i mina vanliga jeans och luvtröjan. Jag gick innan talet var slut och innan betygsutdelningen. De fick väl skicka betyget på posten.

Det var strax före jul förra året, när vi en eftermiddag satt i källaren under cykelverkstan nere i hamnen. Cykelgubben var pensionerad gammal sjöman som numera inte reparerade många cyklar, utan istället hade ett förråd ölflaskor som han sålde eller delade ut efter humör.

Just den här dagen var en bra dag, ölen var gratis och historierna många. Vi satt i källaren och det pratades om stormar och katastrofer, om hamnar, barer och kvinnor, om kamratskap mellan män och elaka sjöbefäl. Det var Elof, cykelgubben, som pratade och Andreas, Fredrik och jag som lyssnade. Elof hade gått till sjöss redan som femtonåring, flera år yngre än vi var nu. Ölen gjorde väl också sitt, men historierna tände solar av längtan i oss.

Jag, Andreas och Fredrik hade hållit ihop sedan uppropet första året. Vi var inte särskilt lika, varken till utseende eller bakgrund, men när vi funnit varandra höll vi ihop. Vi umgicks, lyssnade till musik och gick ut tillsammans. Mest träffades vi hemma hos Fredrik, vars föräldrar fick oss alla att känna sig välkomna. Det förvånade mig mycket i början, att man kunde umgås avspänt med någons föräldrar. Mycket tid tillbringade jag i deras kök, även kvällar efter att Fredrik själv gått och lagt sig.

Kvällen före jul förra året stängde tillslut Elof sin cykelaffär och försvann hem till sitt. Vi grabbar tog oss genom det vanliga horisontella regnet till ett fik för att fortsätta kvällen.

– Tänk att gå iland i Havanna ikväll, istället för att gå hem till morsan, sa jag.

Utanför fönstret hade regnet bestämt sig för att det nog var vinter i alla fall.

Flingorna fastnade först på rutan, smälte och rann ner i rännilar.

– Ja, direkt till baren där Felicia väntar, flinade Andreas.

– Nåja, tänk om hon inte väntar, invände Fredrik, hon kanske har andra planer för kvällen.

- Inte min Felicia inte, sa Andreas, du hörde väl vad Elof berättade om hur det går till.
- Gick till menar du, sa jag. Det blev tyst en stund, vi rörde i våra eviga kaffe latte. Jag gillar inte kaffe, men något ska man ju göra när man hänger på kafé
- Nä, sjöman är ska jag nog inte bli. Men se världen, det ska jag göra, sa Andreas.
- Är det världen eller bardamerna du vill se, undrade jag och flinade.
- Både och förstås! Låt oss åka tillsammans till sommaren! Min farsa har en gammal bil som han har lovat mig så fort jag har tagit körkort. Vi kommer inte till Havanna med den, förstås, men kanske till Cádiz . Vi får fråga Elof om barerna i Cádiz duger.

Inte trodde jag att det var mycket allvar i Andreas förslag, men ju mer vi pratade desto bättre lät det. Att bila runt Europa, övervintra vid Medelhavet. Värme och eldiga sydländska flickor. Själv kände jag mig inte så lockad av bardamerna, men halva Europa är ju fyllt av damer som inte hänger i barer, så jag såg ändå ett sexuellt segertåg framför mig.

Vi satt kvar på fiket tills det stängde och avslutade kvällen med att skräna på tonårsvis och hitta på ett hemligt tecken för vår nya pakt.

Från fiket tog jag spårvagnen hem. Det tog lång tid, för det var lång väg från centrum. Regnet hade tillfälligtvis minskat och jag var på utmärkt humör när jag passerade den senaste grafittin på vår husgavel och rykte upp den trasiga porten till uppgången. Inne i lägenheten flimrade TV-ljuset och morsan satt nedsjunkna i soffan med sitt vanliga billiga lådvin.

- Var har du varit?
- Jag har fikat nere på stan med Andreas och Fredrik
- Vad är det för några? Nåra såna där gymnasister, va? Hängde du inte ihop med, han, Liam förr?
- Inte sen jag började på Natur, det är faktiskt ett par år sen.
- Vad blev det av Liam då?
- Tja, först blev han ju tagen av polisen och när hans slapp ut därifrån fixade hans farsa in honom på lagret på sitt jobb.
- Ja, ja, det är vissa som jobbar...
- Nå, det är ju inte så att jag latar mig för att jag går på gymnasiet.
- Vid din ålder lämnade jag min lön hemma varje vecka.

Jag kände sullet i magen som jag trodde jag gjort mig kvitt, märkte att jag stod och öppnade och slöt nävarna. Som tur var hade jag lämnat den sortens liv bakom mig. Jag svalde och drog till med det mest dräpande jag kunde komma på i hastigheten:

- När du var i min ålder var dina föräldrar hedervärda medborgare som arbetade och försörjde sig så gott de kunde! Det är mer än man kan säga om dig! Jag gick in till mitt rum och slängde igen den slitna gabon-dörren bakom mig. Det blev inte mycket till smäll, men väggen höll ändå på att ramla ner.

Redan på måndagen efter kom Andreas med nyheter. Han hade fått förnyat löfte om att få överta den gamla bilen och han skulle dessutom få utbetalt en summa pengar som hans farmor hade sparat åt honom till hans myndighetsdag.

- Trettiofem tusen! Och farsan tyckte att luffa ett tag i Europa bara skulle göra mig gott! Själv tågluffade han varje sommar under hela sjuttitalet.

Fredrik var inte sämre, han hade redan körkort och det fanns visst en hög med pengar att ta av där också. Vi gjorde vårt hemliga tecken och buffade på varanda på tonårsgrabbar vis.

– Vi får inte planera för mycket, bättre att ta dagen som den kommer.

– Ja, det förstås, men det finns ju en massa saker man måste se. Katakomberna i Rom, kyrkorna i Paris och barerna i Cádiz.

– Hur har du det med pengar, förresten?

Den sista frågan var riktad till mig. Det var Fredrik som anade att vi alla kanske inte hade farföräldrar med framförhållning och stora hjärtan.

– Det ordnar sig, jag har jobbat extra tidigare. Jag kan skaka fram pengar.

– Fantastiskt, sa Fredrik, vi träffas hemma hos mig till helgen och planerar. Pappa har lovat att berätta lite från sina resor och visa bilder.

På kvällen gick jag ner till det slitna gymmet nere i centrum. Det var ett par år sen senast, men inte mycket hade förändrats. Samma lukt av svett, testosteron och aggressivitet. Jag hejade avmätt på några ytliga bekanta och såg mig om. Svensken var där, som vanligt. Han satt och med en handuk över knäet på en bänk. Jag satte mig bredvid.

– Jaså, du är tillbaka. Vart tog du vägen egentligen? Klen har du blivit också.

– Letar efter Liam.

– Ja, här är han inte. Har inte sett till en idag.

– Vet du var han bor nuförtiden?

Det visste Svensken, jag fick en adress inte alltför långt från gymmet. En promenad i förorten ett par veckor före jul. Asfalterade stigar genom mörka skogsdungar där belysningen för länge sedan blivit sönderslagen. Inte för att jag var rädd, ungarna i de få gäng som trotsat vädret kände igen mig och hejade försiktigt.

Uppgången Liam bodde i såg inte ett dugg bättre ut än där jag och morsan bor.

Några barn skrek i lägenheten på första våningen, men tystnade efter ett moderligt utbrott. Uppgången var fylld av kartonger, gamla barnvagnar och en faktiskt fullt användbar läderfåtölj. Varför fick den stå kvar?

Liam verkade snarast sparka upp dörren inifrån när han öppnade och hans kropp fyllde upp hela dörrhålet. Han verkade inte förvånad av att se mig. Vi gick in det torftigt inredda köket.

– Ett lätt jobb, sa Liam, bara att ta en väska genom tullen. Tjugotusen till dig när jag har väskan i näven.

– Vad är det i väskan då?

– Bara anabola, inget läskigt. Inget hinder ens för din nya stil.

Shiphol är en stor flygplats. Jag fick leta en bra stund innan jag hittade förvaringsskåpet. Koden till skåpet hade någon SMS:at en stund innan. Paketet var inte stort, jag stoppade det i en plastkasse jag hade med mig. Returflyget gick om bara ett par timmar, så jag satte mig i en bar. Funderade på att köpa lite tax-free sprit också, men tänkte att det kanske var att fresta lyckan för mycket. Tog ett par extra öl för att lugna nerverna. Fick gratisöl på flyget. Kände att livet lekte ända tills tullaren grabbade tag i mig på Landvetter.

– Kan du följa med här.

Både Andreas och Fredrik var åhörare på rättegången. Jag såg dem, men de kom aldrig fram och hälsade. Deras ögon sökte aldrig mina. Den där kvällen med Fredriks farsa för en månad sen blev den sista.

När maj var som vackrast fick jag domen meddelad, skyddstillsyn. Jag träffade min övervakare någon vecka senare. Han hade en god nyhet, sa han. Han kunde kanske ordna ett jobb som skulle passa mig som hand i handske. Han antydde att det var där jag ändå skulle hamnat, så det var ingen skada skedd.

Jag lämnar min ståplats på bussen och följer motståndslöst med strömmen av gråa, böjda ryggar från busshållplatsen in genom fabriksporten. Uniformerade vakter gömmer sig bakom tonat glas bredvid höga snurrgrindar som bara går att passera åt ett håll. Staketet löper så långt ögat når och taggarna på krönet är riktade inåt.

Det är första dagen av resten av mitt liv.